

Bericht: *Reactie LTO Nederland – Ontwerpregeling van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit tot wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet ter actualisatie van bijlage D (excretieforfaits)*

Afzender: LTO Nederland

Contactpersoon: Michael van der Schoot,
E-mail: mvdschoot@lto.nl
Telefoon: +31(0)639007314

Consulatie: <https://www.internetconsultatie.nl/excretieforfaits>

Indiening via: <https://www.internetconsultatie.nl/excretieforfaits/reageren>

Datum indiening: 2 augustus 2019

Status: Definitief

Deze notitie is de reactie van LTO Nederland op Internetconsultatie Ontwerpregeling van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit tot wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet ter actualisatie van bijlage D (excretieforfaits). De reactie is gebaseerd op een inventarisatie in de diverse sectoren/vakgroepen binnen LTO Nederland.

Voorliggende LTO Nederland reactie bestaat uit twee onderdelen. Het eerste onderdeel betreft een algemene reactie op hoofdpunten en proces, en het tweede onderdeel betreft een meer technisch-inhoudelijke reactie op vele specifieke punten. De inhoudelijke reactie is per vakgroep (lees: sector) aangevlogen/opgesteld en geeft met het oog op de leesbaarheid per reactie waar mogelijk een verwijzing naar de betreffende pagina van de conceptregeling. LTO Nederland gaat er van uit dat onze suggesties ook, indien aan de orde, in de teksten van de genoemde ontwerpregeling zelf worden verwerkt.

Algemene reactie op hoofdpunten en proces

Ten algemene is LTO Nederland onaangenaam verrast over de procedure rond de herziening van de excretieforfaits en het ontbreken van betrokkenheid van deskundigheden uit de praktijk hierbij. In onderstaande punten worden op hoofdlijnen de algemene bezwaren weergegeven.

- **Proces onzorgvuldig en consultatie onvolledig:** LTO Nederland vindt het teleurstellend dat vooraf niet concreet is gecommuniceerd over de publicatiedatum van de consultatie. Daarnaast is de reactietermijn kort en bovenal in de vakantieperiode. De consultatie staat namelijk open tot 14 augustus 2019. Ook is LTO Nederland van mening dat de vorm 'internetconsultatie' voor een onderwerp als de excretieforfaits niet passend is; de gevolgen voor de ondernemers in de verschillende sectoren die door de conceptregeling worden geraakt zijn significant. Een mondelinge consultatie vooraf (incl. hoor en wederhoor) met deskundigen uit de praktijk (LTO-bestuurders en medewerkers uit de betrokken sectoren, betrokken veehouders, adviseurs met rantsoen- en sector kennis) was in onze optiek passender geweest, en had kunnen zorgen voor een betere onderbouwing met meer draagvlak. Voor diverse sectoren heeft LTO Nederland overigens meermaals aangegeven graag vooraf te willen meedenken. LTO Nederland stelt voor om uiterlijk 1 september 2019 alsnog met deskundigen per sector een verdiepende consultatie te houden. De uitkomsten hiervan dienen betrokken te worden bij de uiteindelijke vaststelling van de excretieforfaits. LTO Nederland pleit ervoor om excretieforfaits die in negatieve/nadelige zin (voor de betrokken ondernemers) zijn aangepast en waarover geen inhoudelijke overeenstemming bestaat niet door te voeren per 2020. Doorvoeren van negatieve/nadelige forfaiten kan pas wanneer volledig inzicht en transparantie bestaat. Is dat niet in 2020 dan dus op z'n vroegst in 2021. Hier komt bij dat ondernemers niet slechts enkele maanden van te voren kunnen worden geconfronteerd met ingrijpende wijzigingen.
- **Transparantie in berekeningen ontbreekt:** LTO Nederland wil geenszins de kundigheid van de onderzoekers van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM), het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) of de WUR in twijfel trekken. Het is voor LTO Nederland echter niet aanvaardbaar dat we de berekeningen op dierniveau niet kunnen reproduceren. Uiteraard kunnen we over de rapportages 'Dierlijke mest en mineralen' van het CBS over de diverse jaren beschikken. Op macroniveau bevatten deze waardevolle informatie. Problematisch is echter dat niet alle door het CDM gehanteerde rekenregels en uitgangspunten voor het bepalen van de 'bruto excretie' openbaar zijn. Simpel gesteld gaat het hierbij om zowel de indeling in dier categorieën als zaken als bv. productieniveau (melk, vlees), groei, exacte rantsoenen, efficiëntie, begin- en eindgewichten. Voor draagvlak bij ondernemers is het noodzakelijk dat per dier(categorie) is na te rekenen en in te zien waar de excretieforfaits vandaan komen. Om deze reden is het lastig om een goede discussie te voeren over de uitkomsten, omdat we niet exact en voor iedere diercategorie weten welke uitgangspunten zijn gebruikt voor de totstandkoming. LTO Nederland vindt het een gemiste kans dat het ministerie van LNV en het CDM hierin de kennis uit de praktijk links laat liggen. LTO Nederland stelt voor om alle rekenregels openbaar beschikbaar te maken en wel op een dusdanige wijze dat individuele ondernemers voor hun diercategorie kunnen narekenen waar de excretieforfaits op gebaseerd zijn. In combinatie met punt 1 (zie boven) zouden deze eerst in een verdiepende consultatie met de diverse sectoren besproken moeten worden.
- **Proces voor de toekomst moet anders:** Om problemen als bovenstaand voor de toekomst te voorkomen is een andere procesgang noodzakelijk. LTO Nederland pleit er voor dat, wanneer de excretieforfaits in de toekomst worden geactualiseerd, dit gebeurt met betrokkenheid van de sector. LTO Nederland stelt voor om (minimaal) iedere 3 jaar de excretieforfaits te actualiseren en dit ook zo in regelgeving op te nemen. Daarnaast dienen vooraf afspraken te worden gemaakt over de betrokkenheid (vooraf) van sectoren en praktijk. LTO Nederland stelt voor hiertoe werkgroepen per sector in te richten met deskundigen van overheid, WUR, CBS, en bedrijfsleven (ondernemers en adviseurs).

- **Maak een koppeling met Herbezinning Mestbeleid:** via de herbezinning van het mestbeleid kunnen een aantal betere systeemkeuzes gemaakt worden. De visie van LTO Nederland: *“De route van herbezinning mestbeleid naar agrarisch bodembeheer voor boer, klimaat en biodiversiteit”* kent een aantal strategische lijnen, systeemkeuzes en inhoudelijke thema’s. De land- en tuinbouw in Nederland is divers en veelvormig. Tussen sectoren, tussen regio’s maar ook binnen sectoren is de diversiteit aan bedrijven zeer groot. Deze diversiteit zal in de toekomst alleen maar toenemen. Te meer omdat naast primaire bedrijven zelf, ook ketens een grotere rol gaan spelen inzake eisen over onder andere milieu en duurzaamheid. Positief hieraan is dat de verantwoording richting de overheid voor een deel kan verschuiven naar verantwoording richting de markt, met daaraan gekoppeld een passende beloning voor de primaire ondernemer. Het is uiteraard aan iedere ondernemer zelf hierin passende keuzes te maken. Punt van grote zorg is dat een generiek wettelijk kader rondom mest- en mineralen deze veelvormigheid en ketenafspraken niet meer ondervangt.

Het huidige systeem om excretie van dieren te bepalen kent voor bepaalde dieren de stalbalans methodiek en voor andere dieren de vaste excretieforfaits (met daarbij voor de melkveehouderij een mogelijkheid tot het bedrijfsspecifiek berekenen van de excretie). Bij de stalbalans komt bv. een combinatie voor van berekende getallen (bv. mineralen in het voer) en gemeten getallen (bv. afgevoerde mest). Bij de excretieforfaits voor de graasdieren is één vast forfait bepaald (per diercategorie) voor de productie van mineralen, maar wordt de afvoer (normaliter) vastgesteld op basis van gemeten getallen (bv. bemonsterde afgevoerde mest). De combinatie van berekende, forfaitaire en gemeten waarden in beide methodieken leidt al lange tijd tot vragen en discussies (bv. rond stikstofgaten, voorraadbepaling, gasvormige verliezen, afgevoerde mineralen per dier en excretie per dier) en niet sluitend te maken mineralenboekhoudingen. Voor de (iets) langere termijn moeten hierin verbeteringen worden aangebracht.

LTO Nederland stelt daarom voor om iedere ondernemer de keuze te laten maken:

- A. Forfaitaire systeem
 - Ieder dier heeft forfait qua productie van mineralen (dus geen stalbalans), eventueel kan dit forfait iets uitgebreid worden t.o.v. nu voor bepaalde diercategorieën (bv. o.b.v. stal- en voersysteem, voerregime en regio)
- B. Verfijnde systeem
 - Op termijn stalbalans/BEX voor ieder dier in iedere sector
 - Tot dat moment worden voor de sectoren met vaste excretiecijfers dan wel stalbalans iedere 2 of 3 jaar een (onderbouwde, transparante en inzichtelijke) update van excretiecijfers en uitgangspunten stalbalans doorgevoerd.
- **Aanpassing excretie per dier in m3 in de periode 1 augustus tot 1 maart onhelder:** voor vele diercategorieën is de mestproductie in m3 gedurende 7 maanden ook gewijzigd. Op p. 37 van de Ontwerpregeling wordt verwoord: ‘De actualisatie heeft ook gevolgen voor de mestopslagcapaciteit voor de dier categorieën onder runderen, schapen en geiten. Bij deze categorieën is de mestopslagcapaciteit berekend uit het fosfaatgehalte van de verschillende mestsoorten en de soortelijke massa van drijfmest en vaste mest. LTO Nederland wil graag inzicht in de exacte berekeningen hieromtrent. Zowel van de huidige productie in m3 als van de voorgestelde productie. Het is voor ondernemers immers slecht uit te leggen dat een dier het ene jaar nog 2 m3 mest produceert in een bepaalde periode, en een jaar later ineens 5 m3. Ook stelt LTO Nederland ten principale de vraag of de forfaitaire productie in m3 een getal is wat op deze wijze in het beleid moet worden opgenomen. Zijn de historische verplichtingen hieromtrent vanuit de EU (opslagcapaciteit van minimaal 7 maanden) niet op een andere wijze vorm te geven?

- **Juridische implicaties van wijziging diercategorieën zonder overleg:** een aantal diercategorieën zijn zonder overleg gewijzigd. Het betreft onder andere definiëring van bv. categorie 100, 101, 102, 120 en 122 en introductie van categorie 103 en 121. LTO Nederland heeft grote inhoudelijke vragen bij aspecten van zowel de nieuwe definiëring als bij de introductie van de nieuwe diercategorieën en hun omschrijvingen. Deze worden in het onderstaande bij de betreffende sectoren benoemd. LTO Nederland vraagt zich echter ook af wat de juridische implicaties (bv. in het fosfaatrechtenstelsel) zijn van een definitie van melkvee of vleesvee in deze Ontwerpregeling enerzijds en een (andere) definitie van melkvee en vleesvee in de Meststoffenwet anderzijds.

Technisch-inhoudelijke reactie op specifieke punten en per sector

De inhoudelijke reactie is per vakgroep (lees: sector) aangevlogen/opgesteld en geeft met het oog op de leesbaarheid per reactie waar mogelijk een verwijzing naar de betreffende pagina van de Ontwerptregeling.

- **Melkveehouderij**

Toevoeging code 103 voor jongvee ouder dan 2 jaar (pagina 5/6)

LTO Nederland vraagt zich af of deze toevoeging echt meerwaarde heeft. Welke (positieve en/of negatieve) prikkel geeft dit om vaarzen eerder te laten afkalven? LTO Nederland zou graag willen weten wat de reden is om deze categorie toe te voegen. LTO Nederland constateert dat hierdoor bedrijven worden benadeeld die een hoge afkalfleeftijd van vaarzen (ouder dan 2 jaar) hadden in 2015 en dit niet in hun huidige management willen aanpassen. LTO Nederland vraagt zich af hoe met deze groep bedrijven zal worden omgegaan.

Aanpassing code 100 met toevoeging van 12 maanden termijn (pagina 7)

Deze aanpassing betekent mogelijk het einde van het 'vetweiden' of afmesten van de melkkoe. Melkkoeien die afgemest worden, maar niet meer worden gemolken moeten nu in code 100 blijven tot 12 maanden na afkalven. Door de bijbehorende hogere excretie is het minder interessant om deze dieren aan te houden. LTO Nederland vraagt zich af waarom de keuze is gemaakt om de grens op 12 maanden te leggen? Als dit is gedaan om een probleem te ondervangen dan denkt LTO Nederland graag mee aan een andere manier om dit op te lossen.

Zelfzuivelaars (pagina 43, Artikel 74 lid 4)

LTO Nederland heeft de wens dat bij zelfzuivelaars, ondanks een hogere handhavingslast, de daadwerkelijke productie wordt aangehouden om op af te rekenen in plaats van een gemiddelde. Hierbij komt de aanvullende vraag dat de fosfaatrechten per 2018 zijn uitgegeven op peildatum 2015 met een forfaitaire productie van 7500 kg; gaat per 2020 qua fosfaatrechten dan gehandhaafd worden op bijna 8500 kg? Of krijgen ondernemers met terugwerkende kracht extra rechten?

Formule in plaats van staffels (pagina 24 t/m 32, Tabel IIA en IIB)

LTO Nederland wil nader bekijken of het verstandig is om te werken met een formule voor het bepalen van de excretie, in plaats van het gebruik van de huidige staffels. De vakgroep is van mening dat de tabel zo veel mogelijk recht moet doen aan de daadwerkelijke situatie.

Excretie niet rechtlijnig doortrekken (pagina 24 t/m 32, Tabel IIA en IIB)

De vakgroep ziet in het CDM advies niet voldoende onderbouwd terug dat het rechtvaardig is om de excretie rechtlijnig door te trekken. Zoals LTO Nederland al vaker heeft aangegeven zijn data uit de KringloopWijzer ook goed of beter bruikbaar en liggen deze dicht bij de werkelijkheid. LTO Nederland wil beter onderbouwd zien waarom het doortrekken in een rechte lijn te rechtvaardigen is.

Hoogproductieve bedrijven (pagina 24 t/m 32, Tabel IIA en IIB)

LTO Nederland wil graag weten hoe de overheid om wil gaan met bedrijven die op basis van de oude tabel in 2015 in de hoogste staffel wat betreft productie vielen. LTO Nederland vindt dat bedrijven die in 2015 boven de 11.200 kilo melk produceerden op basis destijds geldende excreties moeten worden gecompenseerd. Zij worden nu immers benadeeld doordat er toen geen hogere staffels in melkproductie en fosfaatexcretie bestonden.

- **Vleesveehouderij**

De vleesveehouderij is zeer ontstemd en ongerust over de thans voorgestelde wijzigingen in de excretieforfaits en diercategorieën. In het onderstaande de belangrijkste opmerkingen, vragen en suggesties. Deels betreft dit 'technische details', deels ook de fundamentele discussie of de (historische) omschrijving van de dier categorieën voor vleesvee (deels gebaseerd op melkvee) überhaupt wel passend is.

Technische aspecten:

- **Definitie diercategorie 101 en 102 (pagina 5)**
 - Zoals eerder ook al gemeld staat, is het de vleesveehouderij onduidelijk welke gevolgen het (juridisch en uitvoeringstechnisch) heeft als definities in de Meststoffenwet en in de Uitvoeringsregeling excretieforfaits niet gelijk zijn. Dit geldt bv. rondom het fosfaatrechtenstelsel
- **Introductie diercategorie 103 (pagina 5)**
 - Het is niet duidelijk waarom deze diercategorie is geïntroduceerd.
 - Het is LTO Nederland niet duidelijk waarom deze diercategorie voor N (bij drijfmest) een excretie van 60,1 kent. N (bij drijfmest) in categorie 120 (zoogkoeien) is immers maar 58,2. Een dier wat nog niet gekalfd heeft, kent dus een hogere N-excretie dan een volwassen zoogkoe. Wordt met deze foutieve forfaiten niet ongewenst gestuurd op het jonger afkalven bij vleesvee?
- **Definitie diercategorie 120 (pagina 7)**
 - Het is LTO Nederland niet helder waarom bij de zoog- en weidekoeien de '12 maanden termijn' is toegevoegd. Zie ook de opmerkingen bij de melkveehouderij. Het op een praktische manier tot waarde brengen van voormalige melkkoeien wordt op deze wijze onmogelijk gemaakt. LTO pleit voor het verwijderen van deze toevoeging aan de definitie.
 - Het is voor LTO Nederland niet duidelijk waarom de excretie norm van een laag productie melkkoe (categorie 100) met 38 kg N (weliswaar bij laag ureum) op vaste mest lager is dan een zoogkoe 120 (51.1 kg N): 13.1 kg hoger. Hetzelfde geldt voor de excretie van fosfaat bij dieren gehouden op vaste mest: een melkkoe (categorie 100) zou 24.3kg P2O5 produceren en een zoogkoe (categorie 120) 27.4 kg P2O5?
- **Introductie diercategorie 121 (pagina 7/8)**
 - Zonder enig overleg met de sector is de categorie 'overig vleesvee tot 12 maanden geïntroduceerd'. LTO herkent zich niet in deze definitie en vraagt zich af op basis van welke 'praktijkkennis' deze is opgesteld?
- **Definitie diercategorie 122 (pagina 8)**
 - Zie voorgaande opmerking. De nieuwe toevoeging aan de definitie '*die nooit een kalf hebben gekregen*' sluit een bepaalde groep (vrouwelijke) dieren er van uit om in deze diercategorie te vallen. Terwijl het wel dieren zijn die op stal worden gehouden (dus geen zoog- of weidekoeien): hoe moet hiermee worden omgegaan?
 - De (zeer fors) hogere excretiecijfers in deze categorie zijn voor LTO Nederland niet aanvaardbaar omdat wij de onderbouwing en duiding hiervan niet kennen.
 - Ook de (wederom fors hogere) mestproductie in m3 voor deze diercategorie is voor ons niet onderbouwd, niet terug te rekenen en niet aansluitend bij de (veelvormige) praktijk.

Fundamentele discussie:

- Ten principale wil de vleesveehouderij werken met normen, definities en dier categorieën die aansluiten bij de praktijk. Het verder voortborduren op een (ten dele) koppeling van dier categorieën (101, 102, 103) met de melkveehouderij is een heilloze weg.
- LTO Nederland stelt voor om op korte termijn tot een nieuwe indeling in dier categorieën en bijbehorende excretieforfaits en definiëring te komen. Graag gaan we hierover in overleg met WUR, CBS, LNV, ondernemers en adviseurs.
- Een eerste idee is als volgt:
 - Categorie zoogkoeien behouden. Nadenken over 'weidekoeien' en bijbehorende omschrijving.

- Introductie van categorie 'kalveren bestemd voor de vleesveehouderij tot circa 8 mnd.' Hier zouden zowel mannelijk als vrouwelijk dieren in kunnen vallen; tot deze leeftijd zogen de kalveren onder de zoogkoe en is er geen verschil in de manier van het houden in vrouwelijk en mannelijk.
- Introductie van categorie 'dieren bestemd om af te mesten ouder dan circa 8 mnd. tot slacht'. Hier kunnen zowel mannelijk als vrouwelijk dieren in zitten. Deze dieren kunnen alleen uit de direct hierboven staande categorie komen of uit het buitenland.
- Introductie van categorie: 'dieren bestemd om zoogkoe en fokstier te worden' hier kunnen bv. vrouwelijke dieren vanaf 8 maanden tot afkalven en dieren die fokstier worden.
- Introductie van een categorie: 'dieren ouder dan 24/36 mnd.' Dit zijn bv. de dieren die nooit meer een kalf zullen krijgen. Ook zouden de fokstieren hieronder kunnen vallen. Om het mesten of vetweiden van melkkoeien mogelijk te maken, zou je eraan kunnen denken om een melkkoe (categorie 100) eenmalig in deze categorie te kunnen plaatsen.
- LTO Nederland beseft dat bovenstaand idee slechts een eerste verkenning is. Nog niks is in beton gegoten en 'open einden' en definitiekwesties zijn van alle tijden. Graag werken we echter samen met anderen bovenstaande verder uit.

- **Kalverhouderij**

- **Algemeen** (pagina 6/7, diercategorie 112, 115, 116, 117)

- De kalverhouderij vraagt zich af wat de relatie is tussen de actualisatie van de excretieforfaits en de bepaling van het nationale fosfaatplafond. Kan LNV hier helderheid over geven?
 - De kalverhouderij vraagt zich af wat de relatie is tussen stikstofverlies en ammoniakproductie per dierplaats.
 - Wanneer men naar de gepubliceerde cijfers gaat is het volgens onze berekening niet mogelijk om de balans sluitend krijgen. Daarbij is het zo dat het gat tussen onze berekening en de gepubliceerde statline waarde te veel varieert. Onze aanname is dat er wellicht meer speelt dan het verschil tussen oud en jong rosé of starters, alleen wij kunnen dit niet staven. Kan LNV/CDM dit nader verklaren?
 - Bij de huidige situatie hebben veel kalverhouderijbedrijven een stikstofgat. Met de voorliggende actualisatie verwacht de vakgroep dat met het vergroten van de stikstofcorrectie dat dit gat groter wordt.

- **Bepaling 'bruto excretie'** (pagina 6/7, Diercategorieën 115, 116, 117)

- LTO Nederland heeft sterke bedenkingen bij de actualisatie van de bruto excretie. Bij de actualisatie van de excretieforfaits in 2015 heeft LTO Nederland hierover ook al opmerkingen gemaakt richting het ministerie van LNV. De vraag ligt nog steeds voor welke uitgangspunten gebruikt worden bij het bepalen van de excretie voor diercategorie 115/116/117. Wordt voor ieder van deze diercategorieën de WUM/CBS methodiek gebruikt of zijn ook oude onderzoeken (uit bv. 2005 van Kemme et al) nog gebruikt. Ten algemene gelden voor de kalverhouderij zeker de opmerkingen die in brede zin hiervoor gemaakt zijn over onderbouwing van gebruikte cijfers en uitgangspunten. Hierover is nader overleg met betrokkenen (WUR, CBS, LNV en kalverhouders en adviseurs) noodzakelijk.
 - Berekening 'bruto excretie' lijkt gemaakt te zijn op één jaar cijfers (2017). LTO Nederland vraagt zich af of dit klopt. Indien dit het geval is: LTO Nederland pleit er voor om te werken met een voortschrijdend gemiddelde (bijv. 2015 – 2017).

- **Witveeskalveren** (pagina 6, diercategorie 112)

- In de geactualiseerde excretieforfaits van diercategorie 112 staat een getal toegevoegd (6.3 kg fosfaat) voor de excretie per dier per jaar. De vakgroep vraagt zich af wat het doel is van deze toevoeging, en in bredere zin: hoe dit cijfer tot stand is gekomen.
 - In het CDM advies staat: "Kalveren van ca. 14 dagen en ouder die gehouden worden op een rantsoen van hoofdzakelijk melk en op een leeftijd van ca. 8 maanden worden geslacht. Voor witveeskalveren zijn de forfaiten gelijk aan de (netto) stikstof- en fosfaatexcretie per gemiddeld aanwezig dier per jaar zoals berekend volgens WUM, gemiddeld over de jaren 2015, 2016 en 2017". In de rapportages 'dierlijk mest en mineralen' over de genoemde jaren is echter onvoldoende terug te vinden. Kan LNV aangeven waar nadere informatie is te vinden?
 - De stikstofcorrectie (gasvormige verliezen) is voor de witveeskalveren zeer sterk naar beneden aangepast (was 3,0 en wordt 0,7). LTO Nederland heeft hierover meerdere vragen, ten eerste welk effect dit heeft op het maken van een sluitende stalbalans. Fundamenteel is de vraag of de berekeningen waarop dit nieuwe getal is gebaseerd wel juist zijn. Het betreffende CBS rapport (stikstofverliezen uit dierlijke mest o.b.v. het verschil in N/P verhouding bij excretie en mestafvoer) gaat namelijk uit van bijzondere data (bv. op p. 50/51). Er is hier sprake van 'negatieve gasvormige verliezen' oftewel: er lijkt meer stikstof bij te komen (vergelijking mestproductie en mestafvoer). Vervolgens wordt uit deze cijfers wel een gasvormig verlies berekend. LTO Nederland wil graag in gesprek over deze cijfers.

Roséveeskalveren (pagina 6/7, diercategorie 115, 116, 117)

- De kalverhouderij trekt de argumentatie dat jongrosé een hogere excretieforfait heeft dan oudrosé sterk in twijfel. Op basis van welke uitgangspunten en normstelling (beschrijving) heeft LNV/CDM dit bepaald?
- Uitgangspunten nieuw model; Is er door LNV/CDM getoetst of de N correctiefactoren enigszins verdedigbaar zijn én dat de verschillen tussen blank én rosé zo groot blijven?
- Kan LNV/CDM de N en P verschillen tussen 12 maanden rosé en 8 maanden rosé verklaren?

- **Melkgeitenhouderij**

Actualisatie Melkgeiten (pagina 9, diercategorie 600)

Binnen de geitensector is al langer twijfel over de juistheid van de huidige excretie normen voor melkgeitenbedrijven. Qua fosfaat en tonnen mest lukt het de meeste bedrijven wel om aan de normen te voldoen met betrekking tot plaatsing op eigen grond dan wel afzet van de mest. De stikstof excretie norm is op een aantal bedrijven wel een probleem. Op veel plaatsen is qua kg. fosfaat en tonnen mest al voldoende afgezet, maar qua stikstof niet. De thans door CBS voorgestelde methodiek (kijken naar de stikstof- en fosfaatgehalten in de afgevoerde mest) leverde eerder al op de verhouding rond 1,8 – 1,9 ligt. De netto excretie normen (zoals geldend in 2019) zouden dus ook in die verhouding moeten zijn. Momenteel (2019) is dit $10,2 : 4,3 = 2,4$. Dit sluit dus niet aan bij de gehalten in de mest. Om dit probleem aan te pakken is LTO sinds medio 2018 in overleg met LNV en WUR. In dit overleg lukte het niet om de huidige normen voor netto stikstof excretie met goede berekeningen af te leiden. De huidige normen zijn gebaseerd op historische berekeningen, aangepast met diverse correcties door de jaren heen. En uiteindelijk sluiten ze dus niet aan op de praktijk. De verklaring hiervoor werd gezocht in de gasvormige verliezen. Hiervoor zijn wel aannames gedaan maar deze zijn, in onze beleving, toentertijd niet goed onderbouwd met metingen of berekeningen. Er was een goed overleg opgestart tussen LTO Nederland met LNV en WUR. Wij zijn dan ook verrast dat er nu toch nieuwe excretie forfaits zijn voorgesteld waarvan wij niet op de hoogte waren. Deze forfaits wijken nog meer af van de praktijk dan de oude al afweken. Veel geitenhouders, mogelijk de helft, zal niet in staat zijn om met de voorgestelde (geactualiseerde) normen te werken.

Uitgangspunt voor de nieuwe forfaits is een melkproductie van 1000 kg melk per geit voor niet-biologische bedrijven. Als gemiddelde voor de hele sector zou dit best kunnen kloppen, maar gegevens waaruit dit hard gemaakt kan worden ontbreken. Als 1000 kg per geit inderdaad het gemiddelde is, dan betekent dit dat het voor de helft van de bedrijven onmogelijk wordt om aan de excretie forfaits te voldoen. Immers, bij een productie onder het gemiddelde is ook de excretie onder het gemiddelde. Dit kan niet de bedoeling zijn. Verder is de forfaitaire mestproductie van 1 september t/m 1 maart verhoogd van 0,76 naar 0,9 ton. Dit zou betekenen dat een melkgeit jaarlijks 1,54 ton mest produceert ($12/7 * 0,9$). Dit is zeker niet de feitelijke situatie op de meeste bedrijven. Om het voor elk bedrijf mogelijk te maken om aan de excretie normen te voldoen, dient vooralsnog een gemiddelde melkproductie van 900 kg melk per dier te worden gehanteerd, zoals in 2016 ook vastgesteld. Met behulp van goede berekeningen kan dan de bijbehorende fosfaat excretie worden berekend op ca. 4,2 a 4,3 kg P₂O₅ per melkgeit. De insteek om de N / P₂O₅ verhouding in de mest te gebruiken om de gasvormige stikstofverliezen te berekenen is een goede. Hiertoe is het echter wel noodzakelijk dat we ook samen de bruto stikstofexcretie met elkaar bepalen.

- LTO Nederland pleit er concreet voor om het overleg met LNV en WUR voort te zetten (als werkgroep) en de actualisatie pas door te voeren wanneer bovengenoemde excreties en gasvormige verliezen onderbouwd zijn met de juiste metingen, berekeningen en uitgangspunten.
- LTO Nederland vraagt concreet om ten aanzien van de variatie binnen de melkproductie van de melkgeitenhouderij, om onderzoek te doen naar de huidige diercategorie 600 en de opties te verkennen om deze nader te differentiëren (lees: opsplitsen).
- Wij pleiten er derhalve voor om de fosfaatexcretie vooralsnog ongewijzigd te laten (4,3 kg) en de stikstofexcretie baseren op getallen die liggen bij de werkelijkheid
- Verder pleiten wij er vooralsnog voor om de excretie in tonnen mest ongewijzigd te laten (0,76 ton in 7 maanden).

- **Pluimveehouderij**

Vermeerderingsbedrijven met ouderdieren/moederdieren van tragergroeïende vleeskuikens (pagina 13, diercategorie 311)

De pluimveehouderij doet het verzoek om een nieuwe diercategorie te maken voor de vermeerderingsbedrijven die ouderdieren/moederdieren van tragergroeïende vleeskuikens houden. Om specifiek te zijn gaat het dan over moederdieren die aan het eind van de productieperiode maximaal 2,4 kg wegen. NVWA heeft op 1 april 2019 per mail aan een ondernemer aangegeven dat deze dieren moeten worden opgegeven onder 311, maar dat het in de praktijk vaak wordt vermeld onder 301. Inmiddels heeft ruim 40% van de Nederlandse vleeskuikenbedrijven tragergroeïende vleeskuikens. Bij de vermeerdering (ouderdieren) is dit (slechts) zo'n 15% van het totaal aantal opgezette ouderdieren, omdat er ook veel broedeieren van reguliere ouderdieren worden geëxporteerd en omdat de tragergroeïende moederdieren meer broedeieren produceren. Het gaat in dit geval om ca. 45 vermeerderingsbedrijven die aan het criterium van <2,4 kg aan het eind van de productieperiode voldoen. In de ogen van LTO Nederland gaat het hiermee een respectievelijk aantal bedrijven dat hiermee in de knel zit. Dit verzoek gaat breder dan de excretieforfaits; het raakt juist ook de dierrechten (pluimvee-eenheden) en om deze reden dient er ook een wetswijziging te komen. Zie tevens het WUR-rapport: <https://doi.org/10.18174/478568>.

Het verzoek van LTO Nederland aan het ministerie van LNV is om op korte termijn de gesprekken te starten over deze wens en vervolgens de wet aan te passen.

- **Konijnenhouderij**

Aanpassing gasvormige verliezen

De aanpassing van de excretie van stikstof is wat betreft LTO Nederland niet akkoord. Er worden in de konijnenhouderij diverse mestsystemen gebruikt, die allen zorgen voor verschillende vervluchtiging van stikstof. Cijfers zijn echter veelal onbekend. LTO vraagt waar de aanpassing van gasvormige verliezen op gebaseerd is.

Probleem met mestcode 91 (buiten consultatie om, wel relevant)

Het ministerie van LNV heeft eerder besloten om de forfaitaire normen van konijngier (code 91) te wijzigen. Heel concreet is bij deze wijziging de forfaitaire waarde veranderd van resp. 0.0 kg. Stikstof/ton en 0.0 kg. Fosfaat/ton, naar inmiddels 2.2 kg. Stikstof/ton en 1.5 kg. Fosfaat/ton. Zie bron: <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2018/01/Tabel-5-Forfaitaire-stikstof-en-fosfaatgehalten-in-dierlijke-mest-2018.pdf>. In deze wijziging is de vakgroep/sector niet gehoord. Tevens berust de wijziging op foutieve informatie. In de praktijk levert deze wijziging veel problemen op, doordat de cijfers op papier niet matchen bij de praktijksituatie. LTO Nederland heeft dit probleem reeds bij LNV onder de aandacht gebracht. LTO Nederland vraagt de forfaitaire normen van konijngier daarom z.s.m. aan te passen conform de werkelijkheid.

- **Schapenhouderij,**

Voor de schapenhouderij zijn de forfaits gelijk gebleven en daar gaat LTO Nederland mee akkoord.

- **Edelpelsdierhouderij**

Vanuit de sector edelpersdierenhouderij zijn vooralsnog geen opmerkingen gemaakt.

- **Paardenhouderij**

De paardenhouderij zou graag meer inzicht krijgen in de achtergrond van de nieuw voorgestelde forfaits.

- **Varkenshouderij**

- POV heeft vragen bij de berekeningssystematiek op basis van de verhouding N/P₂O₅. De hoeveelheid fosfaat wordt hierbij als een constante gezien. Hoe wordt gewaarborgd dat fosfaat als basiswaarde correct is? De fosfaatopname van een dier kan immers veranderen.
- POV vindt de verschillen tussen NEMA en de nieuwe berekeningsmethode groot. De stikstof excretie voor varkens gaat gemiddeld met 35% omlaag. Dit is een enorm verschil met de vorige excretiewaarden die in 2016 zijn vastgesteld. POV vindt dat dit soort grote afwijkingen in methodieken en mestmonsters voorkomen moeten worden. Hoe kan dit met de nieuwe methode gewaarborgd worden?
- POV verbaasd zich erover dat de uitstoot van emissie arme stalsystemen vooral op basis van berekeningen wordt bepaald. Ondernemers moeten er van op aan kunnen dat stalsystemen een vastgestelde uitstoot hebben die niet telkens wordt bijgesteld. (Pagina 7, Bruggen, Geertjes 2019) “voor veel emissiearme stalsystemen zijn de emissiefactoren niet gebaseerd op metingen van ammoniakemissie in de betreffende stal, maar zijn afgeleid van de gemeten emissies in andere stalsystemen. Dit introduceert een onzekerheid in de berekening van de ammoniakemissie uit emissiearme systemen” en er bestaat “grote onzekerheid over de emissie van overige stikstofverbindingen in de vorm van lachgas, stikstofoxide en moleculaire stikstof ... dit speelt met name een rol bij vaste mest”. POV vindt het zorgelijk dat er zoveel onzekerheden zijn rondom de uitstoot van gasvormige stikstof.

- **Biologische land- en tuinbouw**

Voor de biologische sector is met het BioHuis is afgesproken dat reacties betreffende de dierlijke biologische sectoren vanuit het BioHuis worden aangereikt bij het ministerie van LNV.